

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ 1

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 5

Η πολιτική ισότητα έχει σήμερα επιτευχθεί;

Η αποστολή μας

Θα διερευνήσουμε κατά πόσο η θέσπιση της ισοπολιτείας (η νομοθεσία που ορίζει την ισότητα των ανθρώπων ως προς τα πολιτικά δικαιώματα) έχει πράγματι εξαλείψει την έμφυλη ανισότητα μέσα στους πολιτικούς θεσμούς. Στόχος μας είναι να συλλέξουμε εκείνα τα στοιχεία για την Ελλάδα που θα μας επιτρέψουν να συντάξουμε μια ομιλία, η οποία θα ακουστεί σε εκδήλωση του *Συνδέσμου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων*, με στόχο την ενθάρρυνση και την ψήφιση γυναικών υποψηφίων.

Μέσα από την ομιλία θα παρουσιαστεί και θα σχολιαστεί η εξέλιξη της συμμετοχής των εκλεγμένων γυναικών στα θεσμικά όργανα άσκησης της πολιτικής εξουσίας από το 1953 και ύστερα. Επίσης, θα διευκρινιστούν οι λόγοι που οδήγησαν στην ψήφιση της συνταγματικής διάταξης που επέτρεψε τη θεσμοθέτηση θετικών μέτρων για τις γυναίκες, καθώς και οι λόγοι που οδήγησαν στη νομοθετική κατοχύρωση των ποσοτώσεων για τις εκλογές.

Η διαδικασία

1. Παρακολουθούμε το σποτάκι για την ενίσχυση των γυναικών υποψηφίων βουλευτών από τη Γενική Γραμματεία Ισότητας (https://www.youtube.com/watch?v=qJLBb1zT7_U), το οποίο αποτελεί την αφορμή για την εκδήλωση, όπου θα ακουστεί η ομιλία μας. Συζητάμε ποιο μήνυμα στέλνει το δρώμενο με όσα συμβαίνουν πριν τη χειραψία των δύο υποψηφίων.
2. Μελετάμε τα στατιστικά στοιχεία που παρέχουν οι πίνακες και τα κείμενα που ακολουθούν και κρατάμε σημειώσεις, για να τις αξιοποιήσουμε στην ομιλία μας.
3. Η ομιλία θα πρέπει να αξιοποιήσει:
 - α) τα στατιστικά στοιχεία που εμφανίζουν την παρουσία των γυναικών σε θέσεις πολιτικής ευθύνης καθώς και τις ερμηνείες που δίνονται, β) το σχετικό άρθρο του Συντάγματος (Κείμενο 2) και τη νομοθετική ρύθμιση της ποσόστωσης (καθιέρωση υποχρεωτικού ελάχιστου ποσοστού γυναικών στα ψηφοδέλτια των κομμάτων) που στηρίζεται στο συγκεκριμένο άρθρο (Κείμενο 3), για να υποστηρίξει ότι οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες στον χώρο της πολιτικής κάνουν απαραίτητη την καμπάνια ενίσχυσης των υποψηφίων γυναικών και για να καταρρίψει την άποψη ότι είναι άδικη για τους άντρες υποψηφίους.
4. Ορίζουμε ποιο μέλος της ομάδας θα κάνει μια σύντομη εισαγωγή στο θέμα και στο υλικό που μελετήσαμε και ποιο μέλος θα εκφωνήσει την ομιλία στην ολομέλεια.
5. Στην περίπτωση που δεν προλάβουμε να ολοκληρώσουμε την προετοιμασία μας εντός της διδακτικής ώρας, φροντίζουμε να την ολοκληρώσουμε είτε με μια συνάντηση της ομάδας εκτός σχολικού ωραρίου, είτε με επικοινωνία μέσω διαδικτύου, ώστε να είμαστε έτοιμοι για την παρουσίαση στο επόμενο μάθημα.
6. Η διάρκεια της συνολικής παρουσιάσής μας (της εισαγωγής και της ομιλίας) πρέπει να είναι από 5 έως 7 λεπτά.
7. Απαντάμε σε όποιες απορίες των συμμαθητών μας προκύψουν από την παρουσίασή μας.

Υλικό προς διερεύνηση

Κείμενο 1

Χρήσιμες πληροφορίες

1925: Δημοσιεύεται νομοθετικό διάταγμα που δίνει δικαίωμα ψήφου στις εγγράμματες μόνο γυναίκες πάνω από 30 ετών, για τις δημοτικές εκλογές, το οποίο έμεινε αρχικά ανενεργό.

1930: Δημοσιεύεται το διάταγμα που ενεργοποιεί το δικαίωμα ψήφου των εγγράμματων γυναικών πάνω από 30 ετών, για τις δημοτικές εκλογές.

1951: Όλες οι Ελληνίδες αποκτούν το δικαίωμα να ψηφίζουν στις δημοτικές εκλογές, με ορισμένους προσωρινούς περιορισμούς.

1952: Οι Ελληνίδες αποκτούν δικαίωμα ψήφου για τις βουλευτικές εκλογές –απαγορεύεται η συμμετοχή τους στις εκλογές του ίδιου χρόνου, με το σκεπτικό ότι δεν έχουν προλάβει να εγγραφούν όλες στους εκλογικούς καταλόγους.

1953: Πρώτη συμμετοχή Ελληνίδων σε βουλευτικές εκλογές. Εκλέγεται στη Θεσσαλονίκη η πρώτη Ελληνίδα βουλευτής, η Ελένη Σκούρα.

1956: Πρώτη μαζική συμμετοχή των Ελληνίδων ψηφοφόρων σε βουλευτικές εκλογές σε όλη την επικράτεια.

Κείμενο 2

Συνταγματική κατοχύρωση μέτρων υπέρ της ισότητας

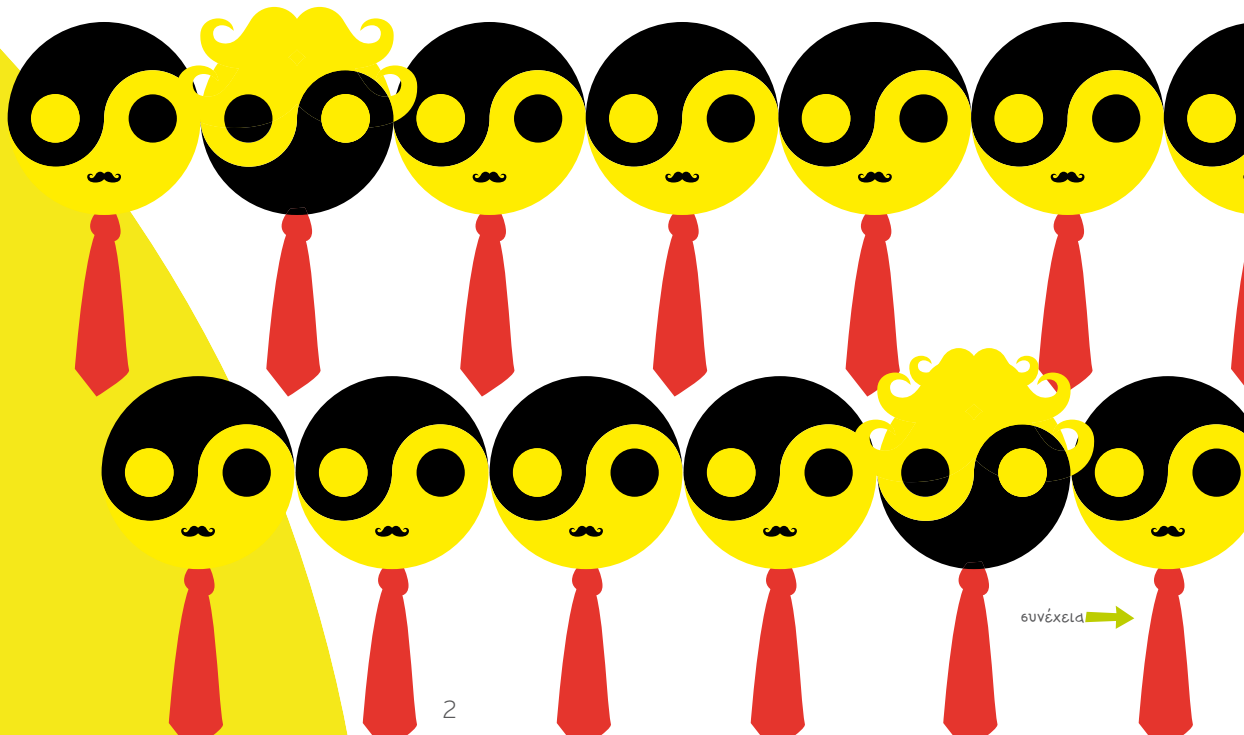
Σύνταγμα 2001, Άρθρο 116 παρ.2: «Δεν αποτελεί διάκριση λόγω φύλου η λήψη θετικών μέτρων για την προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών. Το Κράτος μεριμνά για την άρση των ανισοτήτων που υφίστανται στην πράξη, ιδίως σε βάρος των γυναικών».

Στο παραπάνω άρθρο του Συντάγματος στηρίζεται η εξής νομοθετική ρύθμιση:

Κείμενο 3

Νομοθετική ρύθμιση υπέρ της ισότητας

Ν. 3636/2008, άρθρο 3: Καθιερώνεται η ποσόστωση, σύμφωνα με την οποία ο αριθμός των υποψηφίων από κάθε φύλο στους συνδυασμούς των κομμάτων πρέπει να ανέρχεται σε ποσοστό τουλάχιστον ίσο με το 1/3 του συνολικού αριθμού των υποψηφίων, στο σύνολο της επικράτειας.

Στατιστικά στοιχεία

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Συμμετοχή γυναικών στο ελληνικό κοινοβούλιο 1953- 2014

Πηγές: Μάρω Παντελίδου-Μαλούτα, *Μισός αιώνας γυναικείας ψήφου, μισός αιώνας γυναίκες στη Βουλή*, Ίδρυμα της Βουλής των Ελλήνων για τον Κοινοβουλευτισμό και τη Δημοκρατία (2η έκδοση), Αθήνα 2007, σ. 61.

Γ.Γ.Ι., 6η και 7η Εθνική Έκθεση της Ελλάδας προς την Επιτροπή του ΟΗΕ για την Εξάλειψη των Διακρίσεων κατά των Γυναικών, Περίοδος 2001-2004 και 2004-2008.

Βουλή των Ελλήνων, Γεν. Δ/ση Διοικητικής Υποστήριξης, Τμήμα Βουλευτών και Κομμάτων, 2007.

<http://www.parliament.gr/synthesh/koinovOmades.asp>, 2009.

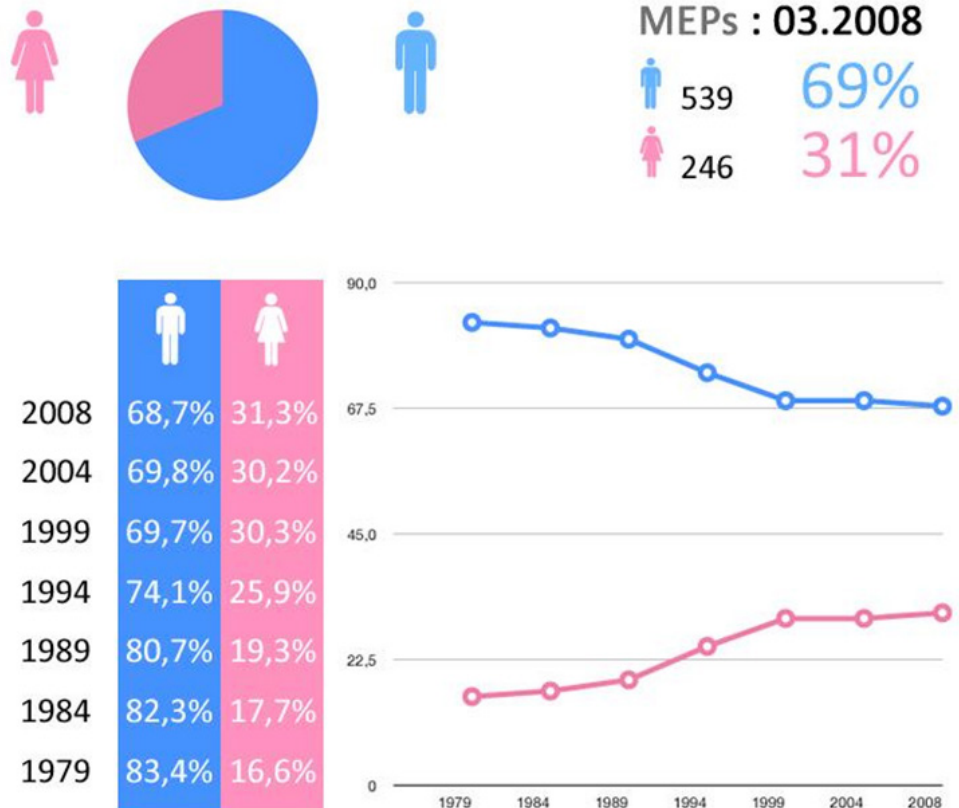
<http://www.hellenicparliament.gr/Vouleftes/Ana-Koinovoulftiki-Omada/>, 2012 [Τελευταία πρόσβαση: 16/11/2014]

Έτος	Σύνολο Βουλευτών	Γυναίκες Βουλευτές	% Γυναικών
1953	300	1	0,3 %
1956	300	2	0,7 %
1958	300	4	1,3 %
1961	300	3	1 %
1963	300	1 +1 (1964)	0,7 %
1974	300	4	1,3 %
1977	300	12	4 %
1981	300	11	3,7 %
1989	300	20	6,7 %
1990	300	15	5 %
1993	300	18	6 %
1996	300	19	6,3 %
2000	300	31	10,3 %
2004	300	39	13 %
2007	300	48	16 %
2009	300	52	17,3 %
Μάιος 2012	300	56	18,7 %
Ιούνιος 2012	300	63 +1 (2013)	21,3 %
Ιανουάριος 2015	300	64	21,3%

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

Ποσοστά γυναικών και ανδρών βουλευτών στο Ευρωκοινοβούλιο (από την πρώτη χρονιά που συμμετείχαν Έλληνες/ίδες στο Ευρωκοινοβούλιο μέχρι τις προτελευταίες ευρωεκλογές).

Πηγή: Παρατίθεται στο άρθρο: «Ποια είναι η θέση της γυναίκας στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο;» Δικαιώματα της γυναίκας/Ισότητα των ευκαιριών (05-03-2008), <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+IM-PRESS+20080229ST022577+O+DOC+XML+VO//EL> [Τελευταία πρόσβαση: 16/11/2014]

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

Ευρωεκλογές 2014: Αναλογία γυναικών και ανδρών υποψηφίων ευρωβουλευτών στα ψηφοδέλτια των διαφόρων συνδυασμών.

	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΑΝΔΡΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ (%)	ΠΟΣΟΣΤΟ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΑΝΔΡΩΝ (%)
ΣΥΡΙΖΑ	42	16	26	38,10	61,90
ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ	42	14	28	33,33	66,67
ΧΡΥΣΗ ΑΥΓΗ	42	14	28	33,33	66,67
ΕΛΙΑ	42	15	27	35,71	64,29
ΠΟΤΑΜΙ	42	16	26	38,10	61,90
Κ.Κ.Ε.	42	14	28	33,33	66,67
ΑΝ.ΕΛ.	42	15	27	35,71	64,29

Πηγή: Υπουργείο Εσωτερικών. Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων. Στατιστικά-Μελέτες: «Ευροεκλογές2014-Ποσοστά», [http://www.isotita.gr/var/uploads/PRESS%20\(APO%20SEP%202010\)/2014/EVRWEKLOGES_2014_POSOSTA.pdf](http://www.isotita.gr/var/uploads/PRESS%20(APO%20SEP%202010)/2014/EVRWEKLOGES_2014_POSOSTA.pdf) [Τελευταία πρόσβαση: 16/11/2014]

ΠΙΝΑΚΑΣ 4

Ευρωεκλογές 2014: Αναλογία γυναικών και ανδρών ευρωβουλευτών που εκλέχθηκαν

	ΣΥΝΟΛΟ Εδρών	Έλληνες Ευρωβουλευτές	Ελληνίδες Ευρωβουλευτές	Ποσοστό εκλεγμένων ανδρών	Ποσοστό εκλεγμένων γυναικών
ΣΥΡΙΖΑ	6	2	4	33,33	66,67
ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡ.	5	2	3	40,00	60,00
ΧΡΥΣΗ ΑΥΓΗ	3	0	3	0,00	100,00
ΕΛΙΑ	2	1	1	50,00	50,00
ΠΟΤΑΜΙ	2	0	2	0,00	100,00
Κ.Κ.Ε.	2	0	2	0,00	100,00
ΑΝ.ΕΛ.	1	0	1	0,00	100,00
ΣΥΝΟΛΟ	21	5	16	23,80	76,20

Πηγή: Υπουργείο Εσωτερικών. Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων. Στατιστικά-Μελέτες: «Ευροεκλογές2014-Ποσοστά», [http://www.isotita.gr/var/uploads/PRESS%20\(APO%20SEP%202010\)/2014/EVRWEKLOGES_2014_POSOSTA.pdf](http://www.isotita.gr/var/uploads/PRESS%20(APO%20SEP%202010)/2014/EVRWEKLOGES_2014_POSOSTA.pdf) [Τελευταία πρόσβαση: 16/11/2014]

ΠΙΝΑΚΑΣ 5

Σύγκριση της αναλογίας των Ελλήνων και Ελληνίδων βουλευτών της προηγούμενης και της σημερινής Ευρωβουλής

Ευρωεκλογές	Έλληνες Ευρωβουλευτές	Ελληνίδες Ευρωβουλευτές	Ποσοστό εκλεγμένων ανδρών	Ποσοστό εκλεγμένων γυναικών
2009	22	7	68 %	32 %
2014	21	5	76,2 %	23,8 %

Διεύθυνση Προγραμματισμού, Ανάπτυξης και Απασχόλησης Γενικής Γραμματείας Ισότητας

Πηγή: Υπουργείο Εσωτερικών. Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων. Στατιστικά-Μελέτες: «Ευροεκλογές2014-Ποσοστά», [http://www.isotita.gr/var/uploads/PRESS%20\(APO%20SEP%202010\)/2014/EVRWEKLOGES_2014_POSOSTA.pdf](http://www.isotita.gr/var/uploads/PRESS%20(APO%20SEP%202010)/2014/EVRWEKLOGES_2014_POSOSTA.pdf) [Τελευταία πρόσβαση: 16/11/2014]

ΠΙΝΑΚΑΣ 6

*Συμμετοχή γυναικών
ως υπουργών
και υφυπουργών
στις ελληνικές
κυβερνήσεις από το
1952 μέχρι το 2014*

	Κυβέρνηση	Σύνολο υπουργών	Γυναίκες υπουργοί	Γυναίκες υφυπουργοί ή αναπληρώτριες υπουργοί
1952	Αλέξανδρου Παπάγου		-	-
1955	Κων/νου Καραμανλή		-	-
1956	Κων/νου Καραμανλή		1 (Λίνα Τσαλδάρη)	-
1958	Κων/νου Καραμανλή		-	-
1961	Κων/νου Καραμανλή		-	-
1963	Παναγιώτη Πιπινέλη		-	-
1963	Γεωργίου Παπανδρέου		-	-
1964	Γεωργίου Παπανδρέου		-	-
1965	Γεωργίου Αθανασιάδη-Νόβα		-	-
1965	Ηλία Τσιριμώκου		-	-
1965	Στέφανου Στεφανόπουλου		-	-
1966	Ιωάννου Παρασκευόπουλου		-	-
1967	Παναγιώτη Κανελλόπουλου		-	-
Επταετία της Δικτατορίας Παπαδόπουλου- Ιωαννίδη				
1974	Κων/νου Καραμανλή	19	-	-
1977	Κων/νου Καραμανλή	27	-	1 (Αννα Συνοδινού)
1980	Γεωργίου Ράλλη	29	-	-
1981	Ανδρέα Παπανδρέου	34	1 (Μελίνα Μερκούρη)	2
1985	Ανδρέα Παπανδρέου	49	1	5
1989	Τζαννή Τζαννετάκη	27	1	-
1989	Ξενοφώντα Ζολώτα	31	-	-
1990	Κων/νου Μητσοτάκη	48	3	3
1993	Ανδρέα Παπανδρέου	38	1	3
1996	Κων/νου Σημίτη	22	1	1
1996	Κων/νου Σημίτη	30	2	2
2000	Κων/νου Σημίτη	33	1	7
2004	Κώστα Καραμανλή	26	1	1
2007	Κώστα Καραμανλή	18	2	1
2009	Γεωργίου Α. Παπανδρέου	15	5	3
2011	Λουκά Παπαδήμου	17	1	1
2012	Αντώνη Σαμαρά	17	1	1
2015	Αλέξη Τσίπρα	13	-	6

Πηγές: α) Λήμματα για κάθε μία από τις κυβερνήσεις για τις οποίες υπάρχουν υπερσύνδεσμοι από το λήμμα της Wikipedia «Κατάλογος πρωθυπουργών της Ελλάδας», <http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9A%C> [Τελευταία πρόσβαση: 16/11/2014]

β) λήμμα της Wikipedia «Κυβέρνηση Αλέξη Τσίπρα» <http://goo.gl/n1vDli> [Τελευταία πρόσβαση: 23/2/2015]